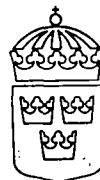

Regeringens proposition

1987/88:134

om fortsatt valutareglering, m. m.

Prop.
1987/88:134

Regeringen förelägger riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 3 mars 1988 för den åtgärd och det ändamål som framgår av föredragandens hemställan.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Kjell-Olof Feldt

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att valutaregleringen förlängs att gälla i ytterligare ett år, dvs. för tiden den 1 juli 1988—den 30 juni 1989. För riksdagens kännedom läggs samtidigt fram förslag om fortsatt giltighet av valutaförordningen samt om viss ändring i förordningen.

Lag om tillämpning av valutalagen (1939:350)

Härigenom föreskrivs att 2 § första stycket 1, 2 och 4–8 samt 5 § 1 och 3 valutalagen (1939:350) skall tillämpas under tiden den 1 juli 1988–den 30 juni 1989.

Förordning om dels fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264), dels ändring i samma förordning

Härigenom föreskrivs i fråga om valutaförordningen (1959:264) dels att förordningen, som gäller till utgången av juni 1988¹, skall fortsätta att gälla till utgången av juni 1989, dels att 6 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §²

Andra betalningsmedel än växlar får inte utan riksbankens tillstånd införas till riket. Resande från utlandet får dock införa resevaluta till belopp som riksbanken medger.

I den mån annat inte följer av 10 a § fordras riksbankens tillstånd, om den som är bosatt här i riket skall

1) direkt eller genom annans förmedling, i annat fall än som avses i första stycket, ta emot betalning från någon som är bosatt i utlandet,

1) direkt eller genom annans förmedling, i annat fall än som avses i första stycket, ta emot betalning från någon som är bosatt i utlandet, eller

2) sätta sig i skuld till någon som är bosatt i utlandet, där det inte är fråga om att ingå köpeavtal på sådana köpevillkor som tillämpas allmänt inom branschen eller om att vidta andra jämförbara åtgärder, eller

2) sätta sig i skuld till någon som är bosatt i utlandet, där det inte är fråga om att ingå köpeavtal på sådana köpevillkor som tillämpas allmänt inom branschen eller om att vidta andra jämförbara åtgärder.

3) lämna kredit mot säkerhet av borgen av någon som är bosatt i utlandet.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Förordningens giltighetstid senast förlängd 1987:390.

² Senaste lydelse 1987:390.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 mars 1988

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, statsråden Feldt, Sigurdson, Hjelm-Wallén, Peterson, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Johansson, Hulterström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om fortsatt valutareglering, m. m.

1 Inledning

Enligt valutalagen (1939:350, ändrad senast 1987:1189) gäller i fredstid att fullmäktige i Sveriges riksbank skall göra framställning till regeringen om valutareglering, om det bedöms nödvändigt för att nå de centrala mål som har fastställts för den ekonomiska politiken. Fullmäktige skall därvid begära att regeringen föreslår riksdagen en lag om tillämpning av valutalagen för högst ett år. Regeringen skall samtidigt med ett sådant lagförslag läggs fram förelägga riksdagen de valutareglernade föreskrifter som regeringen avser att besluta. Sådana föreskrifter finns i valutaförordningen (1959:264, ändrad senast 1987:1034). En redogörelse för innehållet i valutalagen och valutaförordningen finns i prop. 1975:82 (s. 14–21) och prop. 1977/78:169 (s. 6 och 7). I valutakommitténs slutbetänkande (SOU 1985:52) Översyn av valutaregleringen finns vidare en ingående redogörelse för valutaregleringens principer och tillämpning.

Genom lagen (1987:387) om tillämpning av valutalagen och förordningen (1987:390) om fortsatt giltighet av valutaförordningen har valutareglering föreskrivits för tiden den 1 juli 1987–den 30 juni 1988 (prop. 1986/87:123, FiU 27, rskr. 308).

2 Riksbankens skrivelse

Fullmäktige i riksbanken har i en skrivelse den 17 december 1987 hemställt om förlängning av valutaregleringen samt om viss författningsändring.

I skrivelsen anför fullmäktige bl. a. att liberaliserings- och förenklingsarbetet inom valutaområdet fortsatt under år 1987 i enlighet med vad som framförts i fullmäktiges remissyttrande över valutakommitténs betänkande. För att de centrala mål som fastställts för den ekonomiska politiken skall uppnås anser fullmäktige dock att det är nödvändigt att tillämpa valutaregleringen även efter utgången av juni 1988. Fullmäktige hemställer därför att regeringen föreslår riksdagen att anta en lag om tillämpning av 2 § första stycket 1, 2 och 4–8 samt 5 § 1 och 3 valutalagen att gälla under

tiden den 1 juli 1988—den 30 juni 1989 samt att regeringen förordnar om fortsatt giltighet av valutaförordningen.

Fullmäktige har i sin skrivelse vidare föreslagit att föreskriften i 6 § andra stycket 3 valutaförordningen upphävs. Föreskriften innebär att riksbankens tillstånd erfordras, i den mån annat inte följer av 10 a § samma förordning, om den som är bosatt här i riket skall lämna kredit mot säkerhet av borgen från någon som är bosatt i utlandet.

En minoritet av fullmäktige har reserverat sig och anfört att riksbanken bort föranstalta om en skyndsam liberalisering som syftar till avveckling av valutaregleringen.

Till protokollet i detta ärende bör som *bilaga* fogas fullmäktiges skrivelse.

3 Remissyttranden

Efter remiss har yttranden över riksbanksfullmäktiges skrivelse avgetts av fullmäktige i riksgäldskontoret, bankinspektionen, Sveriges Industriförbund, Sveriges Föreningsbankers Förbund, Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska Bankföreningen och Svenska sparbanksföreningen. PKbanken har förklarat sig dela de av Svenska Bankföreningen framförda synpunkterna.

Fullmäktige i riksgäldskontoret tillstyrker bifall till framställningen. En minoritet av fullmäktige har reserverat sig och anslutit sig till den reservation som framförts av en minoritet av riksbanksfullmäktige. *Bankinspektionen* har ingen erinran mot förlängd giltighet av valutaregleringen. Bland övriga remissinstanser avstyrker *Sveriges Industriförbund* förlängning. Förbundet framhåller bl. a. att den kärna av valutaregleringen som återstår är ett otjänligt instrument för valutapolitiken och snarast bör avvecklas, inte minst med hänsyn till den negativa opinion mot den svenska valutaregleringen som finns inom den europeiska gemenskapen (EG). *LO* tillstyrker förslagen och menar, med hänvisning till sitt tidigare yttrande över valutakommitténs slutbetänkande, att man inte till alla delar är införstådd med den liberalisering som sker genom riksbanken. Enligt *LO* leder liberaliseringen av de internationella kapitalrörelserna till en press uppåt på den svenska räntenivån. Detta fordrar varsamhet med omfattningen och tidslokaliseringen av fortsatta liberaliseringsåtgärder med hänsyn till det aktuella konjunkturläget. *Sveriges Föreningsbankers Förbund*, liksom *Svenska Bankföreningen* och *Svenska sparbanksföreningen* tillstyrker förslagen men förutsätter att avregleringen fortsätter och påskyndas. Svenska Bankföreningen, i likhet med Sveriges Industriförbund, understryker vikten av att Sverige anpassar sig till de strävanden som sker inom EG mot bl. a. en gemensam kapitalmarknad.

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller lämnar utan erinran den föreslagna ändringen av valutaförordningen.

4 Föredragandens överväganden

4.1 Valutaregleringen

Valutaregleringen är ett medel i penning- och valutapolitiken. Den omfattar i huvudsak sådana transaktioner som inte har något direkt samband med varu- och tjänstetransaktionerna i utrikeshandeln utan som främst är rent finansiella placeringar. Med stöd av regleringen kan man hindra eller begränsa störande kapitalflöden av framför allt kortfristig natur.

Inom den ram som bestäms i valutalagen och valutaförordningen är det riksbanken som genom sina tillämpningsföreskrifter utformar de närmare bestämmelserna för kapitaltransaktionerna.

Den ekonomiska politik som har förts under de senaste åren har i hög grad bidragit till att de ekonomiska obalanserna minskat och att den svenska ekonomin nu är avsevärt starkare än vid 1980-talets början. Orosmoln saknas emellertid inte. Ett försämrat internationellt ekonomiskt klimat och ett högt tryck på inhemska priser och kostnader utgör hot mot en fortsatt god tillväxt, hög sysselsättning och ekonomisk stabilitet. Dessa hot kan endast mötas med en konsekvent ekonomisk politik som tar sikte på att hålla nere inflationen för att värna den fulla sysselsättningen och den yttre balansen.

De minskade obalanserna i den svenska ekonomin under de senaste åren har skapat förutsättningar för en målmedveten, successiv liberalisering av valutaregleringen. Detta arbete har fortsatt under år 1987 i enlighet med den inriktning som angavs i den reviderade finansplanen 1986 (prop. 1985/86:150 s. 19). Riksbanken har under det gångna året beslutat bl. a. att i vidgad utsträckning medge fastighetsförvärv i utlandet. Vidare har en avveckling påbörjats av de hinder som finns för valutainlåningar att förvärva utländska aktier. I detta sammanhang kan också nämnas att prövning av ansökningar om direkta investeringar i utlandet i betydande omfattning skall överföras till valutabankerna.

Den liberalisering som pågår tar sikte på att avveckla de delar av valutaregleringen som inte är av central betydelse för penning- och valutapolitiken. Till denna hårda kärna som bör undantas från avvecklingen hör placeringar i räntebärande papper och bankdepositioner. Dessa utgör kanaler för korta kapitalrörelser som styrs av räntenivåer och valutakursförväntningar. Enligt min mening bör liberaliserings- och förenklaringsarbetet fortsätta i en takt som är lämplig med hänsyn till betalningsbalansens utveckling och erfarenheterna av avregleringen. Detta arbete skall också drivas med sikte på att Sverige så långt som möjligt skall delta i det västeuropeiska samarbetet för liberalisering av kapitalrörelser.

4.2 Ändring i valutaförordningen

Enligt 6 § andra stycket 3) valutaförordningen fordras, om inte annat följer av 10 a §, riksbankens tillstånd om den som är bosatt här i riket skall lämna kredit mot säkerhet av borgen från någon som är bosatt i utlandet. Bestämmelsen har gällt under olika perioder, senast sedan år 1975 (prop. 1975:82,

FiU 20, rskr. 132). Bestämmelsen har utnyttjats bl. a. för att övervaka att utlandsägda dotterbolags investeringar i Sverige finansierades genom att medel i skälig utsträckning tillfördes från utlandet och inte uteslutande genom upplåning i Sverige mot borgen från det utländska moderbolaget.

Riksbanken framhåller i sin skrivelse att valutastyrelsen beslutat att i tillämpningsföreskrifterna införa en generell dispens från tillståndskravet och föreslår med hänvisning till det pågående liberaliseringsarbetet att föreskriften i valutaförordningen upphävs. Förslaget har inte mött någon erinran vid remissbehandlingen och jag förordar att nämnda föreskrift upphävs.

4.3 Ikraftträdande

Med hänsyn till vad jag anfört anser jag att valutaregleringen i dess nuvarande utformning – med den ändring jag föreslagit – bör förlängas och gälla under tiden den 1 juli 1988–den 30 juni 1989. Den föreslagna författningsändringen bör träda i kraft den 1 juli 1988.

5 Lagrådets hörande

Lagstiftningsärendet är av sådan beskaffenhet att lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

6 Hemställan

Med hänsyn till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen
dels föreslår riksdagen att anta ett inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om tillämpning av valutalagen (1939:350),
dels bereder riksdagen tillfälle att ta del av ett inom finansdepartementet upprättat förslag till förordning om dels fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264), dels ändring i samma förordning.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredraganden anfört för den åtgärd och det ändamål som föredraganden har hemställt om.

SVERIGES RIKSBANK 1987-12-17

Till Finansdepartementet

Fullmäktige i riksbanken hemställer i denna skrivelse om fortsatt tillämpning av valutaregleringen och föreslår en ändring i valutaförordningen.

1. Inledning

Genom lagen (1987:387) om tillämpning av valutalagen (1939:350) har föreskrivits att 2 § första stycket 1, 2 och 4–8 samt 5 § 1 och 3 valutalagen (1939:350) skall tillämpas under tiden den 1 juli 1987 – den 30 juni 1988. Vidare har genom lagen (1987:388) om ändring i valutalagen (1939:350) föreskrivits att 6 a § valutalagen skall ha ny lydelse. I samband därmed har genom lagen (1987:389) om ändring i lagen (RFS 1975:6) med reglemente för riksbanken (Bankoreglementet) föreskrivits att 13 § bankoreglementet skall ha ny lydelse. Därjämte har genom förordningen (1987:390) om dels fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264), dels ändring i samma förordning föreskrivits att valutaförordningen skall fortsätta att gälla till utgången av juni 1988 och att 4, 6, 7 a och 15 §§ samt rubrikerna närmast före 4 och 6 §§ skall ha ny lydelse. Genom förordningen (1987:1034) om ändring i valutaförordningen (1959:264) har vidare föreskrivits att 13 a § valutaförordningen skall ha ny lydelse.

2. Fortsatt tillämpning av valutaregleringen

Liberaliserings- och förenklingsarbetet har fortsatt under 1987 i enlighet med vad som anförts i fullmäktiges remissyttrande den 17 april 1986 över valutakommitténs betänkande (SOU 1985:52). Valutastyrelsen har beslutat bl. a. att i vidgad utsträckning medge fastighetsförvärv i utlandet och att under 1988 påbörja avvecklingen av gällande hinder för valutainlåningar att förvärva utländska aktier i utlandet. Vidare har beslutats att prövningen av ansökningar om direkta investeringar i betydande omfattning skall överföras till valutabankerna. Detta innebär en väsentligt förenklad tillståndsprocedur i inmot hälften av direktinvesteringsärendena. För att "nä de centrala mål som fastställts för den ekonomiska politiken" (1 § tredje stycket valutalagen) anser fullmäktige det emellertid vara nödvändigt att tillämpa valutaregleringen också efter juni 1988. Fullmäktige hemställer därför att tillämpningen av valutaregleringen förlängs från den 1 juli 1988 med ett år.

3. Ändring i valutaförordningen

De i sak betydande liberaliseringar och förenklingar som redovisats i det föregående ger ej möjlighet till motsvarande förändringar i de förbud i valutaförordningen som är den formella grunden för valutaregleringens upprätthållande. Dessa förbud behövs alljämt för att upprätthålla den

återstående kärnan av reglering. På en punkt har dock gjorts en liberalisering som bör medföra att också motsvarande föreskrift i valutaförordningen upphävs.

Enligt 6 § andra stycket 3) valutaförordningen fordras riksbankens tillstånd i den mån annat inte följer av 10 a § om den som är bosatt här i riket skall lämna kredit mot säkerhet av borgen från någon som är bosatt i utlandet. Härigenom kan således kreditgivning mellan valutainlåningar påverkas genom valutaregleringen om krediten lämnas mot borgenssäkerhet av valutautlåning. Föreskriften har utnyttjats bl. a. för att övervaka finansieringen av de utlandsägda dotterbolagens investeringar i Sverige så att skäliga bidrag till dessa lämnas från moderbolaget i utlandet. Bestämmelsen har gällt sedan 1975 då den återinfördes sedan den tidigare gällt från 1949 till 1960 (prop. 1975: 82, FiU 20, rskr. 132, SFS 1975: 206).

I det pågående liberaliseringsarbetet inom valutaregleringen har valutastyrelsen beslutat införa en generell dispens i tillämpningsföreskrifterna till valutaförordningen från kravet på tillstånd i 6 § andra stycket 3) valutaförordningen. Kraven på tillstånd i valutaförordningen bör inte vara mera omfattande än vad som är nödvändigt. Fullmäktige föreslår därför att föreskriften upphävs i valutaförordningen. Ändringsförslaget redovisas närmare i bilaga.¹

4. Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer fullmäktige i riksbanken att regeringen måtte

dels föreslå riksdagen antaga lag om tillämpning av 2 § första stycket 1, 2 och 4–8 samt 5 § 1 och 3 valutatalagen att gälla under tiden den 1 juli 1988–den 30 juni 1989,

dels förordna om ändring av 6 § valutaförordningen,

dels förordna om fortsatt giltighet av valutaförordningen.

Stockholm som ovan

På Fullmäktiges vägnar:

Erik Åsbrink

Hanna Ericson

Reservation: se fullmäktiges protokoll 1987-12-17, § 6.

¹ Bilagans författningstext överensstämmer med mitt förslag och utesluts därför här.

Närvarande: Ordföranden Erik Åsbrink, vice ordföranden Olle Göransson, Bengt Dennis, Jan Bergqvist, Ingemar Eliasson, Karl Boo, Johan Gernandt

§ 6. Skrivelse med hemställan om förlängning av valutaregleringen, m. m.

På hemställan av Åke Gustafsson beslöt fullmäktige att till regeringen avlåta skrivelse med hemställan om förlängning av valutaregleringen samt förslag till viss författningsändring.

Skrivelsens lydelse framgår av registraturet.

Mot skrivelsens lydelse reserverade sig *Ingemar Eliasson, Karl Boo och Johan Gernandt*, som anförde följande.

Liksom vid tidigare behandling (se fullm. prot. 1987-02-05, § 4) anser vi att riksbanken hade bort föranstalta om "en skyndsam liberalisering som syftar till avveckling av valutaregleringen".

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Ur protokollet:

